

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИИ

2012 сыл
Атырдык ыйын
11 күнэ
Субуота
№ 103-104
(10696)

1935 сыл алтынны 5
күнгүр төрүттэммитэ

○ Нам улуунун хаһыата ○

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастын хаһыата»

Сарсын — туттааччы күнэ

ТУТААЧЧЫЛАР КҮННЭРИНЭН!

Убаастабыллаах Нам улуунун бары туттааччыларын, инженернэй-техничекскай үлэ-хиттерин, үлэ ветераннарын туттааччылар профессиональнай бырааһынныктыгарынан и т и к - и с т и н и к эбэрдэлибин!

Эниги идэҕит эпийэттээх, сыраалаах, ол гын баран, дьонго-сэргэҕэ саамай туһалаах идэнэн биллэр. 2014 с. Нам улуунугар Тҕа сирин VI ооньууларга ытыллаларынан, туттааччылар улууспут социальнай-экономическай сайдыытыгар үлэлиэххэйин!

Баарабын олоххутугар дьолу-соргуну, доруобуйаны, бары чүгэти.

А.И. ИЛЫН,
«Нам улууһа» МТ
баһылыга

Мин маннык этиилээхпин

КҮҮҮ ОТТООҔУҔҔҔ ТҮМҮӨХХЭ!

Хомустаах 1 нэһилиэтин дьаһалтатын тьатын хаһаайыстыбатын специалиһа Кривошапкин С.И. 06.08.2012 с. оперативнай информациятын аахтааха, бу күнгэ нэһилиэк үрдүнэн 53 отчут, 22 трактор, 6 звено, ол иһигэр 1 механизированнай, 5 полумеханизациялаахтар оттуулар эбит. Сайынны былааннарын 38,8% толорон иһэллэр, элбэх сүөһүнү сылгыны иитэр «Нам» ААО былаанын 16,7% толорбут. Өлүөнэ өрүс сайын орто халааннаан, өтөрүнэн буолбатах ноочогу аҕалла. Ходуһалары уу ылан 800 бугул буорту буолла, ходуһа үксэ оттоммот кыахтаах, уу түһэн, көбүрөөн биэрбэт. Саала үрэхтэри уу ылан, ходуһа тийэри хаайда. Бу көмгэ элбэх отчут хаайтаран олордолор. Өссө уу кэлиэ дииллэр. Алааска сирэ суохтар оттон мәлийэр буоллулар. Сүөһү ахсаанын аҕыйаппат туһугар дьаһалталар Президент, правительство этиилэрин болжомтоҕо ылан, далааһыннаах үлэни ыыттаһарына табыллар. Улуус бары нэһилиэктэригэр үбүлүөйдэри, презентациялары айхаллыыры тохтотуохха. Кэлбит-барбыт тойоттору уруйдуур кэм буолбата. Үрэхтэри, сүлбэлэри туоруур муосталары, даамбалары онорон, нэһилиэнньэҕэ көмөлөһүөххэ.

Нэһилиэк баһылыктарын быыбара буолаары турдагына, Өлүөнэ эбэбит кытаанахтык экзаменныыр. Уйан-хатан биллэр, ырахан кыстык кэлээри турар. Күүһү түмүөххэ! Оттооһун хаамыгытын дьаһалта специалистара күннэтэ хонтуруоллуу олохтооһахтар.

К. ЕРЕМЕЕВ,
Кыһыл-Сыыр

Оттооһун-2012

Тыа хаһаайыстыбатын управлениетын атырдык ыйын 9 к. дааннайдарын билиһиннэрэбит. Үөдэй нэһилиэгэ 1760 т оту кэбиспит (56,3 %). I Хомустаах -

тан ыйгыталастым.

Бу нэһилиэк эмиэ кытыл сирдээх буолан, кэлэ турар хара ууттан эмсэбэлэбит, ол курдук ходуһалара 70 % ууга барбыт. Нэдиэлэ санатыгар уонча биригээдэ отчуттары, чааһынайдары,

нэн сүөһү ахсаанын ачаппат туһугар улахан сорук турар. Модукка билиһини туругунан 1167 төбө сүөһүлээхтэр, онтон 374 ынах баар. «Туналга» 191 төбө симменталь, ол иһигэр 90 ынах баар эбит. «Росток» ТХПК

СҮӨҮНҮ АҔЫАППАТ ТУҔУГАР

1232 т (46,8 %). Партизан - 825 т (36,2 %). Никольский - 695 т (46,4 %). Хамаҕатта - 1100 т (42,13 %) онорбуттар. Хатын Арыы - 1506 т (27,1 %). Бөтүг - 734 т (35,6 %). Модут - 1035 т (32,9 %). Хатырык - 800 т (37,2 %). Маймаҕа - 88 т (20 %). Түбэ - 789 т (45 %). Арбын - 519 т (58,2 %). Көбөкөн - 880 т (74,3 %). Фрунзе - 179 т (42 %). II Хомустаах - 545 т (23 %). Искра - 438 т (75 %). Таастаах - 164 т (13,8 %). Салбаг - 820 т (50,8 %). Ленский нэһилиэгэ - 1035 т оту кэбиспит, былаанын 73,8 % толорбут. Партизан нэһилиэтин көрдөрүүтэ чуолкайданан ааспыттааҕар кыҕаабыт, отгон Искра, Таастаах, Салбаг сыһыпаралара хамсаабаат. Улуус үрдүнэн 15059 т (40,8 %) оттоммут.

***

Модут нэһилиэгэр оттооһун хаамыгытын билсээри олохтоох дьаһалта тыа хаһаайыстыбатын специалиһыттан С.В. Федороват-

оттуур сирдэригэр паромунан туораппыттар. Саамай бөдөг төриллиллээх хаһаайыстыба - «Тунал» ХЭТ аллараа оттуур сорох сирэ эмиэ ууга сытар.

Модукка үс бөдөг хаһаайыстыба баар. «Тунал» ХЭТ, «Туналгы» ТХПК уонна агрооскуола «Росток» ТХПК-та уопсайа 2500 т оттоохтаахтар, билиһини туругунан (атырдык ыйын 8 күнүгэр) 450 т оттообуттар. «Тунал» үс звенолаах: Баакычаа И.И. Дьяконов, Боруулааха И.Д. Попов, үөһэ алааска С.К. Дьяконов салайар звенолара үлэлээн 300 т оту бөлөмнээбиттэр. «Туналгы» оттуур биригээдэтэ П.В. Охлопков салалтатынан 123 т оттообуттар, «Росток» М.Г. Шергин биригээдирдээх 27 т кэбиспиттэр. Кэтэх хаһаайыстыбалаахтар 450 т оту бөлөмнээбиттэр, былаан - 1362 т.

Балаһыанна, көстөрүн курдук, уустук. Республика үрдү-

20 төбө сүөһүнү тутар, ынаҕа үс. Модукка биер эрэ бааһынай хаһаайыстыба сүөһү иитиитинэн дьарыктанар - «Сандулин» КФХ 20 төбө сүөһүлээх, 6 ынахтаах. Ыллар кэтэх хаһаайыстыбаларыгар 936 ынах сүөһүнү иитэллэр, ол иһигэр 275 ынах ынах баар. Нэһилиэк үрдүнэн сылгы ахсаана 979, олортон 509 биэ аабыллар.

Кураан дьыл үт туттарыны улаханнык атахтаабатах. Модукка улуустаагы «Эрэл» ТХПК үт тутар пуунугар уопуттаах Л.Г. Сергучева үлэлиир. Модут үтүн-суоратын о.д.а. үрүн аһын улуус дьоно сөбүлээн атыылаһабыт. Нэһилиэккэ үтү тутуу былаана 479,2 т, ол иһигэр ТХПК-лар 349,2 т, бааһынай хаһаайыстыба 3 т, кэтэх хаһаайыстыбалар 127 т туттарыахтаахтар, ону толорор эрэллээхтэр.

Л. НОВГОРОВО

Быыбар-2012

Атырдык ыйын 15-25 күннэригэр «Биер ньыгыл Россия» партия алтынны 14 күнүгэр буолар нэһилиэктэр баһылыктарын уонна депутаттарын быыбарыгар бэйэтин кандидаттарыгар народнай куластааһыны — праймериз ыытар. Праймериз баһылык талылар 12 уонна депутаттар талылар 13 нэһилиэктэригэр буолуоҕа.

Атырдык ыйын 8 күнүгэр «Биер ньыгыл Россия» партия Намнаагы салаатын салалтата нэһилиэктэр баһылыктарын, партия первичнэй тэрилтэлэрин секретардарын, чилиэннэрин ортотугар праймериз хайдах ытыллаларын туһунан семинар ыытта. Семинарга партия республикатаагы исполкомун салайааччытын бастакы солбуйааччыта Л.А. Шибаев, исполком специалиһа Г.П. Петров, партия Намнаагы отде-

НАРОДНАЙ КУОПАСТААҔЫН СУОПТАААХ

лениетын политсоветын секретара Н.В. Слепцов, исполкомун салайааччыта Н.Г. Парников кыттыыны ылылар.

Л.А. Шибаев партия үлэтин, быыбарга кыттытын, бүгүнгү күннээх балаһыанньаны билиһиннэрдэ, народнай куластааһын хайдах ытыллаларыгар кэпсэтэ. Праймериз диэн эрдэтээнги народнай куластааһынга ким барыта кыттыан сөп. Куластааһын кистэлэнэ суох аһаҕас буолар курдук. Маннык куластааһын биер уратытын киирбит кандидаттаран биери

эрэ буолбакка, хас баҕар кинини, барыларын да талыан сөп.

Праймеризка кыайыт кандидат территорияльнай быыбардыр комиссияҕа бэйэтин регистрацияланарыгар илии баттааһыны дьонтон хомуйбат. Ол эрэри Л.А. Шибаев илии баттааһыны хомуйар ордугун, ол мэхэйдээбэтин сүбэлээтэ.

Сайын киһи барыта үлэҕэ, окко сылдьар. Ол да буоллар нэһилиэктэрин инникитин санаан, быыбар суолтатын өйдөөн народнай куластааһынга актыыбынайдык кыттыахтара диэн эрэнэбит.

В. РЫКУНОВА

Ойуур баһаара

ӨССӨ БИЕР БАҔААР

Хомойуох иһин, улууспу-тугар билигин даҕаны ойуур баһаара таһа турар. Ол курдук, атырдык ыйын 7 күнүгэр 545-с кварталга, 2 Хомустаах нэһилиэтин территориятыгар ойуур баһаара бэлиэтэннэ. Ол түмүгэр 5 га ойуур, 5 га хонуу уокка былдьанна.

Намнаагы лесхоз директора М.В. Мордосов иһитиннэрбитинэн бу баһаары умурорууга 10 парашютист, 1 лесничество үлэһитэ, 1 ГАУ «Центрлес» үлэһитэ, биер бульдозер үлэһити сылдьаллар. «Атырдык ыйын 8 күнүгэр бу баһаар төгүрүтүллэн бүтүөхтээх, туохтан барбыт биричинэтэ биллибэт», — диэн лесхоз директора иһитиннэрдэ.

Атырдык ыйын 9 күнүгэр туругунан республикаҕа 18 ойуур баһаара буола турар, онтон 6-та төгүрүтүллүбүт. Ааспыт сууккалар усталарыгар 1 баһаар умуроруллубут. Баһаардары умурорууга 591 киһи, 89 техника, ол иһигэр 8 воздушнай судно туһанылла сылдьар. МЧС МИ-8 вертолета баһаардарга сэттэтэ уу куптут. Таатта улуунун баһаардарыгар барыта 21 т уу кутуллубут.

«Абитуриент»
штаб иһитиннэрэр

162 ОҔО СТУДЕНТ БУОЛЛА

«Абитуриент» штаб начальниһа М.Г. Пермякова атырдык ыйын 9 к. биллэрбитинэн үрдүк үөрэххэ туттарсыы бастакы потога атырдык ыйын 8 к. түмүктэммит. Быйыл оскуоланы 305 оҕо бүтэрбиттэн 162-тэ үөрэххэ киирбит (53,1%). Ол иһигэр үрдүк үөрэххэ 131 оҕо (43%), онтон Саха сиригэр 113 (37%) оҕо киирбит. Киин куораттарга үрдүк үөрэххэ 18, орто үөрэххэ 5 оҕо киирбит. Орто анал үөрэххэ уопсайа 25 оҕо, ол иһигэр Саха сиригэр 20 оҕо киирбит.

Оскуолаларынан ылан көрдөххө бастакы миестэ 35 оҕо барыта үрдүк үөрэххэ киирбит гимназия тахсыбыт. Гимназия 4 выпускниһа киин ВУЗ студена буолбут. Иккис миестэ 2 Хомустаах тахсыбыт. Бу оскуола выпускниктары 80 бырыһыана студент буолбуттар, ол иһигэр 1 киин ВУЗ-ка, 2 орто анал үөрэххэ. Үһүс миестэлээх Нам 2 №-дээх оскуола — 71,9%. Бу оскуолаттан 13 оҕо үрдүк, 5 оҕо киин ВУЗ, 1 оҕо киин орто үөрэх, 4 оҕо орто үөрэх студена буолбуттар. Саха-французскай лицей үөрэнээчилэрин 71,4%-на киирбит: 10 үрдүк үөрэххэ, 1 киин ВУЗ-ка, 1 киин орто үөрэххэ, 3 лицейдэргэ. Нам 1 №-дээх орто оскуолатын бырыһыана 68,5. Мантан 31 оҕо үрдүк, 2 киин ВУЗ-ка, 4 орто анал үөрэххэ киирбиттэр. Хатын Арыы орто оскуола 60%-наах: 14 оҕо үрдүк үөрэххэ, 2 оҕо киин куораттар үрдүк үөрэхтэригэр, 1 киин орто үөрэххэ, 1 Саха сиригэр орто үөрэххэ киирбиттэр.

Үрдүк үөрэххэ киири иккис потога атырдык ыйын 10 к. буолар. Орто үөрэхтэр түмүктэрэ атырдык ыйын 15 күнүгэр биллэр. Атырдык ыйын 21 күнүгэр диэри ХИФУ уопсайа наадылар оҕолортон докумуоннары ылар. Уопсайга олохун баалаахтар УЛК 120 аудиториятыгар 10 ч.-17 ч. докумуоннарын туттараллар. Билсэр тел. 35-25-61.

В. РЫКУНОВА

Хайдах олордугут, ыаллар?

Хатыг Ары нэһилиэгэр сайыны баттаһа элбэх тутуу үлэтэ ытыллар. Ол курдук Аппааныга икки этэстээх, 12-лии квартиралаах икки дьиэ өрөмүөннэнэ тураллар. Бу үлэни олохтоох ИИ Бурашев В.В. биригээдэтэ онорор. Маны таһынан кинилэр Аппааныга баар КСК (культурнай-спортивной комплекс) капитальной өрөмүөнүн ытагаллар. Оттон Кыһыл Дөрөбүнэрт түөрт квартиралаах үс дьиэни Намтан ИИ Елисеев Д.М. үлэһиттэрэ

ТУТУУ - САЙДЫЫ КЭРЭҕИТЭ

өрөмүөнүүлэр. Манна саҥа элбэх функциялаах киин дьиэтин фундамена оҥуудлар. Онно ИИ Сивцев В.И. «Үйү-2» төрүлтэтэ үлэйдир.

Былырынгыттан Аппааны салыһынытыгар тыа хаһаайыс-тыбатын эдэр специалистарыгар анаан энергияны туттууну көмчүлүрүс тутуу кэккэлэччи түдүгүлэ тураллар. Бу суолталаах тутууну Дьокуускайтан «Стройком-позит» ХЭТ (директор А.Г. Кардашевский) ыытар. Манна иккис сылын ХИФУ ИТФ тутар этэрээтэ үлэйдир, быһыл бүтэриэхтээхтэр. Улахан тутуулартан «Эт-Ас» ХЭТ базатыгар 100 төбө сөүлүү аналаах хотону эмиэ коораттан «Айар-Строй» ХЭТ биригээдэтэ туту сылдыр.

саадын, музыкальнай оскуоланы, И.Е. Винокуров аатынан музейи, амбулаторияны, почтаны, саҥа тутуулуохтаах кулуубу иттигэхтээх. Эмиэ манна икки этэстээх, элбэх квартиралаах икки таас дьиэ бюджет эйгэтин

туһанан атылаһахтаара, 70% бэйэлэрэ уйуналлар.

Нэһилиэккэ социальнай хайысхалаах тутуу элбэх. Ол курдук «Хатыгчаана» ово саадын реконструкцията ытыллар, манна ИП Слепцов П.К. биригээдэтэ үлэйдир. Бу иннинэ от ыйыгар «Хатыгчаана» базатыгар коммерческой сезонга 20 ово сылдыбыта. Граф Бирэргэр профлицией территориятыгар футболлуур хонну оҥоһуулар, манна нэһилиэниэ барыта сыдыан чэбдигирээн, дьарыктаныан сөп. Графка «Ромашка» ово саадын муостатын уларытан өрөмүөнүү сыдыбаллар. Аппааны бааныгыгар сауна тутулаа турар.

Бу сайын арыйах квартиралаах дьиэлэр олбуордарыгар сириң үрдэтэн, суол онорон буор куттууна.

Н.Д. СИВЦЕВА,
общественная корреспондент

үлэһиттэригэр анаан тутуулар баһаанаанмыта. Быйлыгыттан тутууну «Демикс» ХЭТ (Дьокуускай) садыалахтаах. Бюджетниктэр квартира сыанатыттан 30%-ньи субсидияны

тон общественной үлэвэ актыыбынайдык кыттыбыт, салайар үлэвэ доьурдаах эбит. Николай Анатольевич 1984 сыллаахха Арбынга төрөөбүт. Тохсус кылааска диэри Арбын оскуолатыгар үөрэммит. Ол кэинэ Хамадыттааары саха-французскай лицейи киирэн 11-ни манна бүтэрибит. Лицей кэнииттэн тутта СГУ финансовай-экономической институтугар киирэн ситиһинилээхтик үөрээн 2006 сыллаахха бүтэрибит. Кини салайар дьовура студенныры сылдыарыгар биллибит. Ол курдук, Нам улууһун студенарын ассоциациятын салайан үлэһиппит. Бу кэмгэ Нам улууһун студенара түмсүүлээх буолалларыгар, сайдалларыгар үгүс үлэ ытыгылыбыт, араас хайысхалаах тэрэһиннэр буолбуттар. 2006 сыллаахха үөрэбин бүтэрибит эдэр специалист ыччат политикатын министерствотыгар муниципальной тэриллэлэри кытта үлэ отделигар сүрүннүүр специализиһан үлэвэ кириэр. Саҥа үөрэвин бүтэрибит орону итинки эппиэтинэстээх үлэвэ ылыгыттар кини кырдык да салайар дьобурдаабын, үлэвэ эппиэтинэстэвин көрдөрөр.

Ыччат министрствотыгар икки сыл үлэһэн баран биир сыл устата бири дойдулаахпыт, Ил Түмөн депутаты П.И. Румянцев көмөлөөһөчүтүтүнэ эмиэ таһаарылаахтык үлэһэбитэ. Ол кэинэ тыа хаһаайысбатын министерствотын салаатынан Хагалах улууһун Рассолода нэһилиэгэр тыа хаһаайысбатын менеджэринэ үлэһэбитэ.

2009 сыл алтынньытыгар Нам улууһун дьаһалтатын ынырыгытынан культура управленийын начальнигынан ананан күн бүгүнгө диэри үлэһии олоор. Николай Анатольевичтан: «Куоракка иттичэ үчүгэй үлэвэ үлэһи сыдыан тобо Намга колбиккыйың» — диэн ыйтабын. Онуоха кини: «Төрөөбүт

лаах үлэ. «Культура үлэтэ төһө ыараханый?» — диэн ыйтабын. «Культура үлэтэ диэн сүрдээх ыарахан хайысха эрэри бэйэтиң инигэр интэриэһинэй, бэһилэй, сэргэх үлэ», — диир. Культура үлэтин сүрүн ыараханынан бу үлэни барытын сүрүннүүр культура туһунан сокуон суоҥа буолар. Хайысхалар барыта элбэх сокуоннарынан үлэһиниллэригэр, ону түмэн үлэлэтэр уустук.

Сорох дьон «культура үлэтэ диэн туох ыараханаах буолуой, консэри, быраһынньыгы

Хааччыыы эйгэтигэр

Бастакы Хомуस्ताах нэһилиэгэ Нам улууһугар уруккуттан күн бүгүнгүгэр диэри туохха барытыгар, үлэвэ-хамнаска, олоххо үчүгэй үгэстэри өрө тутупт, инники күөнгэ аспыт биир бастыҥ нэһилиэтинэн бил-

АНЫГЫ САЛАЙААЧЧЫ

бирегээдэтэ үлэйдир. Ол үгэс ОдьКХ нэһилиэктээҕи учаастагың үлэһиттэринэң (старшай маастар В.Г. Рожин) күннэтэ халбаҥнаабакка тутуһуллар. Ону учаастак күннээҕи үлэтигэр көрөбүт. Кэники сылдырга нэһилиэк социальнай тэрилтэлэрин, олоор дьиэлэри итинэң хааччыыы сылдыта тупсаниһэр. Саңаттан саҥа технология кириэрин айы итини биэриңгэ саңа ирдэбиллэр үөскүүлэр. Ону экирэттиһэн билэн, үөрэтэн, ситиһэн иһиһэххэ наада. Онно олобу кытта тэңгэ хаамсан, оператордарын үөрэттэрэн, үлэвэ кыра да саахалы таһаартарбакка маастар М.М. Заболоткай (хаартыскаҕа) үлэйдир.

- Михаил Михайлович, оператордаргытын хайдах бөлэмнигит уонна үлэлэтэҕит? - Бөлэмнигит диэн буолбатах. Бастаан 4 ыйдаах курска үөрэнэллэр уонна сыл айы сезон иннинэ, күһүн «минимум» диэни барааллар. Ол минимум сүрдээх ирдэбиллээх, кытааннахтык барар. Дьон бөлэмнээн, урут үөрөппитин хатылаан тиийэр. Билигини кэмгэ үлэ мистэтэ ханна бадарар былдыабык. Онон киһи үлэйдир мистэтин иһин туруулаһар, охсуһар. Онон сылдыта операторскай саһаап

үчүгэй бөлэмнээх буолар. Ол түмүгэ үлэһиттэрин көстөр. - Кыстыкка тугу бөлэмнэнигит? - Туох ирдэринэн барытын оҥордубут, косметической өрөмүөн, кырааска, сууһуу-тараһын, ыраастаһыһы. Быһыл теплотрасэ 400 м саңардылыһна. Сүрүннээн

бүгүңгү күннээххэ кыстыкка бөлэммит. Улэһиттэри мантан күһүн отторун оттонохтуктуктук. Бары сөүһүлээх дьомут. Өрүспүт ууга наһаалаан, оттуур сир да суох. Алааска тахсан тирбэһэлэһэн көрүөхпүт.

Сүрүн үлэни бүтэрэн, кэтэх хаһаайысбатыны көтөрөггө доьунар кытта ыалдыр, бу чакчы аныгы салайааччы. Мин иһиэ диңи санаатым уонна араарсабар илииниң күүүска тутан, кэспэтигитэн астыммыппын биллэрэ саатаатым.

Андрей КОБЯКОВ,
пресс-кини салайааччыта

Быйыл культура эйгэтин икки улахан тэрлэттэ үбүлүөйдэри бөлэмнээн сылдыаллар. Ол курдук, Н.М. Рыкунов аатынан улдуустаагы библиотекка 55, П.И. Сивцев аатынан историко-этнографической музей 45 сылдырын бэлэтиэхтэрэ. Управление бу бэлэ дааталары бэлэтигиргэ сүрүннээччинэн буолар.

Николай Анатольевич управление үлэтин соротобуң кыайбата чакчы. Киниэхэ тоһуу күһүңүнэң биригэ үлэйдир коллегалара: улдуус кылаабынай режиссера И.С. Новиков, методистар С.А. Орлова, А.А. Трофимова, И.Т. Эверстов буолаллар. Мин кинилэри кытта сылдыта үлэлэһэр буоламын хайдах курдук түбүктээхтик сылдыалларың билэбин. Тэрэһини садыланаһыттан бүтүөр диэри тохтообокко, провааллабакка бири тыһыннан, интэриэһинэйдик барыахтаах. Онуоха үлэһиттэр салайааччылар Н.А. Соловьев садыллаах дьаһайыгытынан туох баар ымыгыын-чымпыгың барытын учуоттаан үлэһитлэһэр.

Николай Анатольевич ыарахан үлэтигэр дьиз кэргэнэ өйбөдү, тирэх буолар. Кэргэнэ Аида Ивановна Хатыг Арыс оскуолатыгар физика, информатика учууталынан үлэйдир, билигин оротун көрөн олоор. Соловьевтар 3 кыыс олоохтоор. Улаханара быйыл оскуолаҕа киирэрэни бөлэмнээн сылдыр, иккис кыыс балтараа саастаах, үһүстэрэ соторуутаары төрөөбүтэ. Николай Анатольевич дьиз кэргэнэң таптаалаах кэргэн, амарах наҥа.

Билигин, маннар, манньк үчүгэй ыччаттардаах эбиһипт диэн киһи тутта саныбыт. Инникитин эдэр кэскиллээх салайааччыларыбын өйүүр, үлэһилилэригэр кыах биэрэр наада.

В. РЫКУНОВА

БЫҢТ-ХОРУЙДУБУТ
Тел: 41-3-32, 41-4-96

Лукниова Л.И., Хатырык: —Хатырыкка сайынгы уу турбатын туһанарбыт иһин бири кинигтэн ыйта 200 солк. ыаллар. Хатырык водопроводын ИП Дьяконов Н.А. үлэлэтэр. Онтон атын улдуустарга бири ыалтан 400 солк. ыаллар. Сайынгы водопровод тарыбын ким оҥороруй, хайдах быһааралларый?

Л.И. Шаранова, улдуус баһылытын экономикаҕа, үпкэ солбуйааччы: — Уу турбатын тарыбын быһаарыы федеральной сокуонунан биниги компетенциябытыгар киирбэт, нэһилиэктэр дьаһалталара бэйэлэрэ быһаараллар.

Н.В. Игнатьев, «Намкоммунтеплоэнерго» ААО генеральной директора:

— Улууска баар сайынгы уу ситимнэрэ олохтоох дьаһалтатар бас биллиилэригэр баалар. Бу ситимнэри хайдах, киминэн үлэлэтэри дьаһалтатар бэйэлэрэ быһаараллар. Холобур, Ленский нэһилиэк уу ситимин үлэлэтэргэ биниги тэрлэтэни «Намкоммунтеплоэнерго» ААО кытта дуогабардаах. Төлөбүр (тарифа) үлэлэтээччи көрөс ороскуотугар, күңгэ туттуллар үү нуорматыгар (норма расхода воды л/сутки) олобуран оҥоһулар уонна нэһилиэк баһылыгынан бигэргэһэр.

Н.В. Кларов, «Хатырык нэһилиэгэ» МТ баһылытын солбуйааччы:

— Хатырык нэһилиэгэр сайынгы кэмгэ уу водопроводын 1995 с. көрөн-истэн үлэлэтэр ИП Дьяконов Н.А. Быйылгы сылта диэри урукку 2007 с. ОдьКХ оҥорбут тарыбынан үлэһэн кэллэ. Билигини кэмгэ төлөбүрдүр тарифтар урдэбэтигинэн сибэстээн от ыйын 5 күнүгэр олохтоох дьаһалтанан оҥоһуллубт саңа тарифынан төлөбүр сыаната ыйта 200 солк. тэҥнэстэ (12 саастарын сипит олоорлортон үөһэ). Биниги нэһилиэкпитигэр водопровод төлөбүрүн сыаната улдуусупт үйүгэр баар атын нэһилиэктэри кытта тэҥнээтэххэ чэпчэки, онтон атын улдуустар тарифтарын этэр кыах суох. Дьяконов Н.А. хаһаайын манньк тарифка көһөн да баран 2 ый диэти үлэһиттэрин эрэ хамнастан олоор, бэйэтэ хамнас устата биллэ илтик, уот төлөбүрдүр ыарахаттары көрөсөр.

Бэлэмнээччи В. РЫКУНОВА

М.К. Аммосов төрөөбүтэ 115 сыла

Бишкек. М.К. Аммосов төрөөбүтэ 115 сыла туолуутун тэрйэр республикатаагы комиссия солбулар председатели, Ил Түмөн вице-спикерэ Александр Жирков көрдөһүүтүнэн Кыргызстан Республикатын Правительствотын Предсе-

дынаарбытынан Кыргызстан киһи кооратыгар Бишкеккэ М.К. Аммосов төрөөбүтэ 115 сылыгар аналлаах тэрэһиннэр бу дьыл балаҥан ыйын 17-19 күннэригэр ытыгылылахтара. Бишкеккэ Саха сириттэн 50-ча киһилээх официальной уонна культурнай делегация барыаҕа. Делегация Кыргызстан Правительствотыгар уонна Парламеныгар

дательин солбуйааччы Гульнара Уметовна Асымбекова Кыргызстанга М.К. Аммосовка аналлаах тэрэһиннэрэ сүбэ муньнах оҥордо. Муньнахха Кыргызстан Республикатын Президентин уонна Правительствотын администрациятын уонна туһааннаах министерстволар эппиэттээх үлэһиттэрэ кыттынылар. Муньнах кыттыылаахтарыгар Ил Түмөн вице-спикерэ М.К. Аммосов төрөөбүтэ 115 сыла туолуутун көрсүһүүтэ Саха Республикатыгар уонна Москва куоракка ытыгыллар дьаһаллар тустарынан кэпсэттэ. Ити кэнииттэн Александр Жирков Кыргызстанга М.К. Аммосов аатын үйэтигиттэ Саха Республикатын этиилэрин иһитиннэрдэ.

Салгыы М.К. Аммосов төрөөбүтэ 115 сыла туолуутун Кыргызстан Республикатыгар бэлэтиэтин туһунан сүбэлэни болюта. Кыргызстан Республикатын вице-премьерэ М.К. Аммосов аналлаах тэрэһиннэри салайар Правительствона атын комиссия тэрйиргэ соьрудах биэрдэ. Сүбэ-муньнах

Доруобуйа баар — күндү баай

Поликлиника дьизэтэ өтөрөөбүтэ аварийнай туруктанан сууллары ыксатан барыбытын ууга-кыаха түһэрэн ылыбаттаах. Уруккута эргэ дьиэлэри холбооттоон эбии тутуу оҥоһуллан, онуоха-маннаха диэри поликлиника манна үлэһэбитэ. Үөрүөхпүтү иһин үйэ аңара үлэһэн, элбэх ово да, улахан да дьон көрдөрөн, эмтэни күн сырдыгын көрөн, үөрөн-көтөн сыдыабыт. Сир үрдүгэр баар барыта ууһара-кэйэрэ суох бара турбат, тохтуур. Солбуллар буолар эбит. Олохпур уларыйда. Улуус дьонун хас эмэ уонунан сыллар усталарыгар аһатан-тангынан үлэһэн-тингийн олоорбут потребительскай общество үлэтэ тохотуллубута. Кэлэргэ-барарга эрйидээх, муһокухтаах буолар бу дьизэ поликлиника буолан улахан кыах абыраата. Ол да буоллар көстүүлээх сиргэ тутуллан хаһан бүтэрин күңсү-түүн кэтэһээччи үгүс, очотуугар махталбыт төһө эмэ улаатыах ээ. Поликлиника дьизэтэ тутуллуута — олохпур сайдытын туоһута. Билигин үлэһии турар дьизэ сибэдиэссарынан М.К. Аммосов Варвара Афанасьевна хотуулаахтык, кыһамнылаахтык үлэйдир. Урукку өтгүгэр кинигр-хангыр саңарсыы,

хайа эрэ бырааһы кэтэһии, кэлэрин-кэлэбитин ыйгыталаһыы, ардыгар үрдүк тонуна саңарсы да тахсыталаһыа. Ол билигин уурай-

СЫРДЫГЫНАН СЫДЬААЙАЛЛАР, АЛГЫҢЫНАН АТААРАЛЛАР

быт. Поликлиника сэбиэссэй Варвара Афанасьевна ылынарыйлаах сүбэтэ, дьаһала энкилэ суох толорулар. Кини бэйэлээх холку, намыһын, үчүгэй сыһана дьонго сөбүлэттэ. Үлэвэ оупутууна, кинг халбаһаабат биллилээх специалист буоларын бары да биллибит, ол иһин ытыктабылынан сыһаннаһабыт. Быраастар, медиэстэрэлэр, бары үлэһиттэр ирдэбиллээхтэр, аккуратнайдар, бэйэрэ сыһан атмосфе-

бэйэ икки ардыгар хардарыта сыһан тупсар, очотуугар санаан бөһөхсүйэр. Сөптөөх дьаһалны туруортаран реципт суруйтаран сырдаан, үөрөн-көтөн тахсабын. Массынаҕа да наадыбакка сулбу-салбы хаама дьизэр тигэтэйдиң. Эмчиттэр айылдыттан айыллыбыт дьоннор эбээт. Эйигин быһыһыр, өрүһүйэр эргэ анаалар күн төгө сырдык сыдыаайдаахтар, алгыстаах эйиһилээхтэр. Быраас эйиэхэ эйэрэс,

истиг сыһана,сүбэтэ эн ыарыгың мүлүрүтөр. Бийыны, субони туһунан эмтэнэһинэ үтүөрэн, кыгыт буолан кырайа көтөһүн. Бу абыйралын, төһөлөөх туһатын ааҕан сиппаккин. Бу үрдүк сыанабылы ылыахтарың сөп эбит: Максимова Варвара Афанасьевна, терапевт быраас Шестакова Елена Алексеевна, эдэр үлэһит, хирург Сивцев Виктор Яковлевич, уоо, горло, нос кабинет бырааһа Васильева Светлана Васильевна, быраас Винокуров Василий Васильевич, окулист кабинет үлэһиттэрэ — быраас Соловьева Лена Николаевна, медиэстрэлэр Винокурова Анна Рудовна, регистра тура кабинета — Черемкина Кэниэ Борисовна, биниги кизн туттар дьоммут бу эрэ буолуо дуо, кинилэр хас балыһа, нэһилиэк айы бааллар, кыһамнылаах үлэһиттэрин дьон ытыктабылын ыаллар. Мин санаабар, улдуус кылаабынай бырааһа үгүс үчүгэй үлэһиттэри иитэн таһаарар дуолуур бинири көрөбүн. Кыһамнылаах медицинскэй үлэһит - биниги бүтүтүн махталбыт, кэскилбит.

Г.И. КРИВОШАПКИН
улдуус Бочуотунаа гражданина, РФ Журналистары Союуруң чилинэ

аналлаах тэрэһиннэрэ Кыргызстан депутаттара көхтөөхтүк кыттыахтара дьэтэ.

Итини таһынан Кыргызстан уонна Саха сирин парламеннарын вице-спикердэрэ бу икки өрөспүүбүлүкэлэр парламеннарын хардарыта сыһаннарын,

УБҮЛҮӨЙЭ КЫРГЫЗСТАНГА БЭЛИЭТЭНИЭБЭ

Культууралара алтыһытын кэҥэтэри уонна диригэтэри көүлүүр туһунан кэпсэттир. **Бишкек.** Кыргызстан эспрезидэ Роза Исааковна Отунбаева Кыргызстан Республикатыгар М.К. Аммосов аатын үйэтигиттэ Саха Республикатын өтүттүн тэрэһиннэри өйүүрүн туһунан иһитиннэрдэ. «Максим Аммосов Кыргызтанга үлэһэбит кэмизэр олохто доьуну, кыргызтары саҥа үөскээбит союзнай республиканы салайы-

ыга таһаарарга дьулуспуга, республиканы кэмизэр национальнай интеллигенцияны көмүскээбэ саабабыт. Кыргызстан союзнай республиката сайдырыгар кыһаллан үлэһэбит. Максим Аммосов аата Кыргызстан республикатын историйатыгар сөптөөх сыанабылын ылыахтаах», — дьэтэ Роза Отунбаева. Бу туһунан этиини кини Бишкеккэ М.К. Аммосов аатын үйэтигит туһугар үлэни илиһи-садылы с ы л д ь а р , М.К. Аммосов төрөөбүтэ 115 сыла туолуутун тэрйэр республикатаагы комиссия председатели солбуйааччы Александр Жирковтуң көрүстэ. Торобай Зулукаров Кыргызстан Россияны уонна киһи регионнарын кытта хардарыта сыһанна ураты болдомтону уураарын туһунан эттэ. Кини Кыргызстан уонна Саха сирин икки ардыларыгар урут уруккуттан олохсуйбут бэйэ - бэйэни өйдөһүү, д о б о р д у у сыһан салгыы бөвөргүүрүгэр бадалаахтарын бэлэтиэтэ.

Александр Жирков Торобай Зулукаров дьонун аатын кытта тэҥнэһэр, Кыргызстан Республикатын Президентин уонна Правительствотын резиденциятыгар буолбут бу көрсүлүүтэ кыргыз нуоруутун биллилээх общественной деятелэ, Чингиз Айтматов чутас үөлээннээбэ, Кыргызстан Геройа Бексултан Жакиев кыттыбын ылда. Александр

културуларала алтыһытын кэҥэтэри уонна диригэтэри көүлүүр туһунан кэпсэттир. **Бишкек.** Кыргызстан эспрезидэ Роза Исааковна Отунбаева Кыргызстан Республикатыгар М.К. Аммосов аатын үйэтигиттэ Саха Республикатын өтүттүн тэрэһиннэри өйүүрүн туһунан иһитиннэрдэ. «Максим Аммосов Кыргызтанга үлэһэбит кэмизэр олохто доьуну, кыргызтары саҥа үөскээбит союзнай республиканы салайы-

Жирков көрдөһүүтүнэн Бексултан Жакиев Кыргызстан киһи кооратыгар Бишкеккэ М.К. Аммосовка памятник-буст туруорулуутун көүлүүр бөлөү салайар. Көрсүһүү түмүгэр Кыргызстан эсп-президэнэ бу дьыл балаҥан ыйын ортогугар М.К. Аммосов төрөөбүтэ 115 сылын туолуутугар аналлаах Бишкек куоракка ытыгылылаахтара тэрэһиннэрэ кыттар бадалаабын биллэрдэ.

Ил Түмөн пресс-сулдуспата

1984 сьл сааһыгар ыалым оюнньор Тириипшэн, Охтуу дьан хос ааттаах киһи, хааска илдьэ барда. Директорбыт уонна атын да үлэһиттэр эрдэ тийиэн бултуу сылдыар сирдэригэр тийиэхтээхпит. Мин, дьингэр, директоры солбуйан хаалбытым. Эр дьонтон бөһүөлэккэ миигин таһынан дьуһурунай дизелист, биир физкультура учуутала уол эрэ хаалдыбыт. Ол иһин оюнньор миигин аһынан илдьэ бардаҕа дии.

Айанныыр тэрилбит «Буран», бэйэтигэр олоppоттор, хайаан да салааскалаах буоллар, онно олоробун. Таһаһаһы бириһиэнинэн суулаабыттарын миинэн баран, быаттан тутуһан айанныытын. Ол ыһылынаран иһэн көрдөхпүнэ куруппааскы бөбөтө, онно иһсэрэ иһэбин. Балааккалар көһүннүлэр, киһибиһ хаһытаан тохтооттум.

Оюнньорго «куруппааскы бөбө, мантан ытыгылым этэ» диибин, «маарынгаттан хаһытыгыбын да истибоккин» диэнгэ «чэ, эдэр киһи хаалаан бултаа, киэһэ буһарарга 3-4 куруппааскыны, мин бара туруом, бэйэн тийээр, өр буолааһаххыны» диэтэ. Мин ыстанан түстүм, оюнньорум сус ғынан хаалла. Куруппааскыларым оһон-манан олороллор, чугаһаатым да бөбээрээт көтөн хааллалар. Ол баран иһэн өйдөөн көрбүтүм биир куруппааскы хамсаабакка сытар. «Бай, тово көппөтүү?» — дии санаатым да «пас» ғынардым. Онтон тулабын сирийэн көрбүтүм итиннэ сытар, манна сытар. Начас түөрдү хаттачы ытылаан хомуйум да бардамын дии.

Тийибитим оюнньорум: «Ок, маладыас, түргэн туттуулаах эбикини!» — дьан бастаан хайааҕа. Отгон көрөн баран хаһытыгы түстэ: «Хайа, тыһы куруппааскылары кыайыккын буолбат дуо?!». Мин тыһы эрэ, атыыр эрэ, отой да араарбат буолларым. «Туох иирбит киһитэй, дыһыл баччатыгар көрөн туран тыһы куруппааскыны ыталлар үһү дуо?» — дьэн күүскэ мөүдүлүннүм. Маннай Охтуу, ыксаан Тириипшэн дьэн ааттаһан көрдүм, туһа суох. «Номнуу сыммыт багыты сытар барахсаттары кэбилээбикини», — дьэн оюнньорум буугууру.

Уолаттар: «Хайа, кээһиди дуо?» — сэтэрээн биэрэллэр. «Мантыкайын бэйэн сие», — дьэн буолла. Саната суох бытыһылка таһааран, кутан биэрэн арыый уварыда курдук. Ол кэннэ: «Тириипшэн, адалыт киһигин илдьэ кириэрэ», — диэбиттэригэр «оо, отой да мөүдүллэртэн ордубат буоллум», — дьэн сүөм түстүм. Күн кирибэт, хаастыыр сирдэрэ балааккалартан тэйиччи. «Буранынан» эрэ сылдыаллар эбит, отой көстөөх сиринэн. Дьонноруттуботуобуттанналар да онон-манан ойуттулар. Биһиги эмиэ айаннаагыбыт, биир киһи кэлэн хайа үрөһүнэн ханна барыахтаахтыгытын ыйда. Урэх угуор кумах тиһпит сиригэр миигин илдьэн хааллардылар, оюнньор угуор сытар. Лаппаакы, таба тириитэ, онон бүттэ. Бэйэн таба таһастааххын, манан халааттааххын.

Ох да биллэбэт. Бастагы күммүт онук ааста. Бары хара ачыкылаахпыт, уос хатыратын дьэн кып-кыһыл помаданан соттолор, мин соттубат эгим. Арай бараахтар кэлэн сэргэхситтилэр, мин кинилэри экириэтэ сылдьан ытыгылыбын. Кэннибиттэн ыһыы-хаһыы бөвө буолла: «Бу туох иирбит киһитин ажалыттарай, аны чыычаахтары ытылаан эрэр», — дьэн. Били онхойбутугар «Шмель» дьэн кыраһыын тэрилинэн күөстэнэбин, чэй оргутунағын. Балааккаҕа барбаккын, бэйэн бэйээрэ ыал буолан олоробун. Икки-үс күнгэ биридэ «Буранынан» кэлэн билсэн ааһаллар. Дьэ, бараахтарын үргээн баран «Шмельбэр» буһардым, кэһис-эрбөлэрбин көрөбүн. «Свинина мятная» дьэни харбаан ылан

эмис буолаллар», — диибин. Икки бараағы эр биир амсайдыбыт, оюнньор буюккатын таһаарытымын эмиэ. «Хайа, кырдыаҕас, бу чэлчэтинэ да тахсыбаккын, тулурууг да бэрт эбит», — дьэнгэ Тириипшэн: «Хайдах баран хаалыахпын, арай хаастар кэллинэр. Оттон лаппаакы үрдүгэр хайаан баран ыраах эһэн кэбис да бүттүбэ», — хоруйдаата. Сөвөн эр кэбистим, бэйэм балаачча кэмгэ онхойбуттан барааччыбын, бэрт сүбэ.

Тонһон кэлэн сытабын. Туох да суох. «Хайдах байыһый, хаас туох да долэй диллээр, туох да суох дойдутугар адалыттарай?» — испэр мөүһүттэбин. Ол олордөһүпүна икки туох эрэ көтөн иһэлээр. Ааһан истэхтэринэ биридэ эрэ ытан хааллым, түргэн

Сарсырданан арай көтөрдөр сагалара иһилиннэ. Чугаһаан кэлбиттэрэ кубалар эбит. Иннибэр кумахха кыра уу тахсыбыта. Онно кэлэн түһүнэн кэбистилэр, олох чугастар. Чуолданынан, биноклунан көрөбүн. Уста сылдыаллара бу үчүгэйин. Эр барайы буолан баран сии көтөн бардылар. Ол кэннэ тахсан: «Тириипшэн, кубалары көрдүң дуо?» — ыйытабын. «Хайа, уһуктаҕас эһинг дуо? Сатана уола, хата, утуйан абыраатаҕа, билгитин ытан алдырхайы онгоруо дьэн куттаммытым», — хоруйдуур. «Суох, уһуктаҕаспын, маарынгаттан көрөн олоробун», — диэбитпэр: «Оо, дьэ бэрт», — оюнньорум миэхэ хааман кэлэн: «Кырдык утуйтабагың дуо?» — ыйытар. Онуоха хантан, хайдах кэлэн түспүттэрин сийилии

кэһсээтим. Онуоха оюнньорум: «Чэ, адал илигин, киһи киһитэ эбикини», — дьэн, дьэ, бырастыгы ғынна. Дьэ, хуу ғынным. Кубаны ыһытыым буоллар дыыалам отой да хаахтыыа эбит (Орто Халымаҕа куба элбөх, онно кыдыйаллар, атын кустары үүрэн кэбипэр эбит, аһыттан көнөөн). Дьэ, итинтэн садалаан хаас биллэн барда. Кэннибэр кумах томтор баара, аны оюнньорум тозовка биэрбитэ, мончууттан бэрсибитэ. Таба түүтүн таһаска хаалаан чуучула курдук онгороллор, онтун хантан бабарар үчүгэйдик көстөр. Мас атахтаах, ону хаарга батары анһан кэбихэбин. Тириипшэн бу мончуука кырса кэлэр, ону ытан кэбихэбин диэбитэ. Уопсайынан, баччаларга кырсаы бэйэҕэ чугаһаппат буол, иирбит түбөһиэн сөп, ытырда да ыалдыбағын, биитэр үүрөһүн, биитэр ытағын. Онно тозовка наада эбит.

Эрдэ балааккаҕа бара сылдыан гитара илдьэ кэлбитим. Онтубун тыаһата олордөһүпүна, кэннибэр туох эрэ тыаһыыр. «Оо, кырса түөкүн кэлбит, дьэ, «Маладыас!» — хайгыр сана иһилиннэ. «Тыһытын ыһпатым», — хаадыһылаан санаам киридэ. Дьингэр, алдас атыырын ордон табыста. Эсөө аахтым,

ол кэмгэ биир чугас соғуһум төбөтүн хамсапта. Мин онхойбор төттөрү түһөн саабын ылым, өрө тахсан моонһун төрдүн көрөн баран ыттым. Хаптачы барда. Хааман көрбүтүм 19 м курдук.

Буллун ылан баран оюнньорбор хаһытыах буолан истэхпинэ эмиэ хаас сагата иһилиннэ. Олоро түстүм. Көрдөхпүнэ өссө биир хаас намтаан мин диэки иһэр. Батыһыннара кыһаан иһэбин, түөрт ботуруоннаахпын билэбин. Ыттым, хааһым түстэ, мин үөрүүбэр эбэн биэрдим. Оюнньорум тахсан: «Хайа, Уйбаан, төһөлөстүң?» — ыйытааччы буолла. «Икки баар!» — сана аллайыбын. «Чэ, билгитин кэлиэхтэрэ, кытаат», — сэрэттэ.

Иттэ охсон баран, харах-кулгаах иччитэ буолдум. Хаасын көрөбүн, биһиги хонгорбутунааҕар дьобус эбит. Олорон эрэ саныбын: «Сотору командировкаҕа тийиэн ийэлэ-

эх аҕабар бэрт кэһилэнэбин, бирибин үлэһиттэрибин кытта амсайыахпыт», — былааннаатым. Киһэлэик «Буран» кэллэ, оюнньорбун ылылар, миэхэ тийбэтилэр. «Уйбаан иккини өлөрдө, эһиги хайдаххытың?» — дьэнгэ ким да хаас өлөрө илигин эттилар. Директорбыт Каженкин Александр Филиппович икки баарын билан баран «үгүтэнгэ барыағың» диэтэ.

«Уйбаан, хаастаргың илдьэ кэл», — ыһырдылар. Мин: «Чэ, билгитин тийиэн үчүгэй бағайтыгы сууран кэбихиэм», — дьэн ыра санаабын манһыта айаннаатыбыт. Балааккаларга тийэрбитигэр халлааммыт киһэрдэ, күн кирибэккэ тулар, ол да буоллар хаас күнүс эрэ көтөрө биллэр. Хаастарбын ылан: «Оо, улбут бастагы булда», — диэтилэр... уонна бирибис тыла суох иккиэнэриң үргээн бурданнатан кэбистилэр. Мин чуут эрэ ытыы сыстым, таспар биллэрбэтим. Калин билбитим, Маннайгы булду үгэс быһытынан сизэ кэбихэллэр эбит.

Директорбыт хасааһыттан маннайгы булду сууууга ойутан таһаарда. Үөрүү-көтүү, кэһсээн-ипсээн бөвө. Мин былааным тохтон наастарынанна мөлтөх сорус. Онтум баара тинах уһугар 14-түү хаастах төһүнүптүм. Кус-хаас көтүүтэ койуһа, булдууйдуубут. Ол да онголуб бастаан утаа кэһи эһин онустор буолубут булкуп үргээн барытаһаар куйаһан арыт этэ. Калин уонтан таһса хаастах, өссө эбии кустардаах буолан ол санаам тутта мөһилдөөр дии.

Өссө күс эрдэ диэбиттэрэ, ырбыы таһастарына мотуорунан сүүрдэ сылдыан сүүһүнэн күһү буттуулар. Сьа муруну аһах куска наадыбаттар. Киһи кыһылаан, хоту тийиэн өлөрбүт маннайгы күһүм чөркөй этэ. Дьуһурунай дизелиһи Турпир Ефремы кытта ырбыыны кыһа, киһин очочон, мин сагыны хааман иһэбит. Ээбиллэлэри көтүтэри устан истаҕа. Кустар көтөн кэлбиттэрин ыгылаан иккини түһэрдим. Онтуларым хуоуга түһөн баран сүүрэллэр. Сабьта ытылаан ылым. Арай көрдөхпүнэ чөркөйгө майгыһынныр, ытарбар кутуруктары быһыта тэптэрбиппин. Ээбиллэлэр манькы буолар эбит дьэн дьибэрээтэтим.

Киһин устан кэлэн көрөн баран: «Аа, бу дойдү кустара, чөркөйдөр дии, — дьэн соһутта... — дойдун күһүн билбэккин дуо?» — дьэн күлэр. Ити курдук Сааскылаахха тийиэн бастаан өлөрбүт күһүм байэм дойдум чөркөйө буолан соһутан турардаах.

Иван ЕВСТАФЬЕВ, Нам сэл.

						Скажите по-испански «человек»		Автор дуральных законов		Кто приглас на хвосте?
Садальский	Имена из группы «Фабрика»	Задан прокураторури	Капля, которой Москва не верит	Друг из Мадрида						
					«Летающая лавка»	Рабочий инструмент дятла			Имя фон Бисмарка	
Ввод в эксплуатацию	Молодежное сборище	Место для публики	Что приходит кораблю балласт?	Кенеди						
					Сорт французского сыра					
И ГАЗ, и МАЗ, и ВАЗ			Блеска от сварочного аппарата	Набитый синим матрас	Страна, значимая бегунами	Лучшая часть стада		... на место происшествия		Театральная трагедия
Легкая рыба на воде	Биологе человека	Фигурный прыжок				Латунь и медь				
			Бог с головой осла	Недоросль						
	От чего может слепсти пергамент?	Азиат с жадными глазами			«Блеск и ... курьи заносы»					
				Вратарь с кличкой «Черный паук»				Второй человек после Босса		
	Спортсмен-чужацк	Грохочущий на поле (песен.)			Японские братки					

ЭТО ИНТЕРЕСНО

Какую функцию выполняет «гусиная кожа»?

Рефлекс, приводящий к возникновению «гусиной кожи», достался нам в наследство от животных. Мышцы волосных фолликулов сокращаются и поднимают волосы — в результате шерсть животного встаёт «дыбом». При реакции на холод это помогает дольше удерживать тепло тела, при реакции на опасность — делает зверя более массивным и устрашающим. У людей же в процессе эволюции волос на теле остался мало, и этот рефлекс не имеет практического смысла.

Чем занимались педагоги в Древней Греции?
Слово «педагог» родом из Древней Греции и означает до-

Зачем Ньютон запускал себе в глаз инородный предмет?

Исаак Ньютон интересовался многими аспектами физики и других наук, и не боялся проводить некоторые эксперименты

Где построили храм льсыой Венере?

В древнеримском городе Аквилы был построен храм Венеры, уникальный в своём роде — в нём размещалась статуя льсыой Венеры. Этот храм стал благодарностью женщинам города, пожертвовавшим свои волосы для луков и катаapultь во время длительной осады города, в результате чего удалось удержат оборону.

АНЕКДОТЫ

Приходит девочка из школы: - Мама, почему все говорят что я невнимательная? - Девочка, ты надоела уже, ты в соседнем подъезде живешь!

Утро, заверещал будильник. Спросонья быю по «выкл», а он мне противным голосом: «для подтверждения введите код, показанный на картинке» - Слушай, а пельмени-то какие вкусные! - Ну, вкусные... Но вообще-то нормальные люди в кино ходят с поп-корном!

«Хаммер» Федора Емельяненко столкнулся с «Порше Кайен» Николая Валуева. - Ну его, туда приезжать, - подумал страховой комиссар.

В очень дорогой магазин деликатесов входит мужчина и просит продать ему парочку фирменных пакетов. Затем достаёт несколько газет, мнет их и набивает ими пакеты. Выходит из магазина, небрежно бросает пакеты на заднее сиденье машины, усаживается за руль и обращаясь к сидящей рядом жене: - Ну че, видели меня Сидоровы?

Приходит сатана к богу и говорит ему: - Пожалуйста, заведи у меня одного грешника. Ей-богу, не могу уже с ним! Представляешь, убил всех демонов, чертиков и т.д., залез на мой трон и кричит: «Где здесь переход на следующий уровень?!»

Ответы на сканворд от 4-го августа

П	Р	О	Х	Р	А
Р	Е	П	А	О	Н
Р	Г	Р	О	Д	Н
И	Е	Ш	У	А	Б
П	Е	Ш	У	А	Б
Б	Р	А	К	Н	А
О	Р	О	Т	Л	
И	Д	Е	Я	А	Л
А	К	О	Р	О	В
Р	Ж	Е	В	Е	Ж
А	А	Б	С	Е	Н

Полезные советы

Как чистить золото в домашних условиях?

Золото – это один из благородных металлов. Но любые золотые украшения со временем теряют первоначальный блеск и чистоту. Со временем использование золото покрывается тонкой пленкой грязи и налета. Чтобы вернуть первоначальную чистоту, можно обратиться в специальную ювелирную мастерскую, но в этой статье мы расскажем вам как почистить золото в домашних условиях, используя легкодоступные средства.

Конечно, самый простой и легкий способ очистить золото от загрязнения – это промыть изделие в обычном мыльном растворе. Для этого замочите изделие из этого металла в мыльном растворе на пару часов, затем извлеките и ополосните.

Не удалившиеся с металла пятна и налет вычистите с помощью обычной зубной щетки. Но в этом деле нужно не переусердствовать, потому что сильное трение может повредить металл или поцарапать его. Самый популярный способ среди домохозяек – очистка золотых украшений с помощью нашатырного спирта. Для этой цели в стаканчике с обычной водой растворите 10 капель нашатырного спирта и промойте в этом растворе золотое изделие.

Утраченный со временем блеск украшения поможет вернуть сахарный песок. Возьмите стакан теплой воды, насыпьте 2 ч. л. сахарного песка и перемешайте. После, как только сахар растворится, положите в раствор украшение и оставьте на 9 часов.

30 минут в мыльном растворе из стирального порошка очистит всю грязь с золота.

Для того, чтобы не поцарапать украшение, чистить можно с помощью зубного порошка. Благодаря щадящим абразивам, золото не повредится.

Блеск можно вернуть и с помощью пищевой соды. Вскипятите воду, насыпьте туда столовую ложку соды, размешайте и бросьте туда золотое изделие. Вытащите его через час. Блеск будет обеспечен.

Но белое золото категорически запрещается чистить пастой или зубным порошком. Эти вещества могут поцарапать сплав из золота и родия. Лучшее средство для чистки, которое подойдет для этого сплава, которым можно приготовить дома — нашатырный спирт, разбавленный с водой в соотношении 1:2. В такой раствор можно еще добавить пару капель шампуня.

Если в украшении есть драгоценные камни, то использование различных химических средств запрещается. Также их не следует сильно тереть, так как даже самая мягкая материя может их поцарапать.

МАХТАЛ

Үөдэй орто оскуолатын 6-с кылааһын үөрөнээччигэ Охлопкова Лилиана Италия дойдутугар Бүтүн аан дойду таабы үөрүоттар икки ардылаа ырынаары «Виват, Италия» конкурска «Лауреат конкурса «Виват, Италия» үрдүк ааты ылап кэлбигинэн итти-истиг эбэрдэ. Чуолаан барра махта-дьөгтүн тигэрдэбит салайааччы Ирина Ивановна Неустроеваҕа. Ваҕараахпыт этэ аһиэхэ саха алмаһыһын кытаанах до-руобуйаны, дьолу-соргуну, дьыо көргөнгөр или-эйэни. Бу конкурска барарыгар спонсордаабыт Үөдэй орто оскуолатын 81-с ытыускинктарыгар барҕа махтал буолуохтун.

КЭРИЭСТЭБИЛЛЭР

Биниги күн күбэй ийэбит, истиг эбээбит Ананьева Мария Харлампьевна суол быһылааныгар түбөһөн, күн сириттэн эмискэ барыта б.д.в атырдыах ыйын 11 күнүгэр 3 сылын туолар.Ийэбит балаан ыйын 25 күнүгэр 1944 с.Булуру оройуонун Сийэтээх нэһилиэгэр Собакина Евдокия Ильинична уонна Трапезников Харлампий Иппокентьевич дин колхуостаах дьыо көргөнгө төрөөбүтэ.Ол чүгүрү-чыллары көһөрүү, ыарахан сэрин сыллара этэ. 1946 сыллаахха аҕата, ийэбит икки саастааҕар Нам оройуону2 Хомуस्ताах нэһилиэгэр кэллэлэр.Кини оро сааһа, оскуолатын көмө Нам сиригэр ааһар.Ийэбит кыра өр эрдэтигэн бэрт кытыгырас буолан, күрөхтэһилиэргэ хайыһар, сүүрүү, теннис, волейбол көрүнгөригэр наар инники күөнгө сылдыар буолбута.Көнники улаатан да баран үөрөнөр көмүрүгэр элбөх оройуоннай, республиканскай таһымнаах күрэхтэһилэргэ кыайтальыра.1963 с. Нам орто оскуолатын бүтэрэн баран 2 сыл сибээс уездылар телефо-нистанан үлэлиир.Ол кээниттэн аһымсыран таптыыр илэтин талан Дюкуускайдаары меди-цинскаан учулишера туттарсан киирэр.1969 с.ситийиһэлэтих бүтээн, Чүгүрччү оройуону Дирин уаһастынай баһыһатыгар патронажнай фельдшерин аһанан үлэлиир.Ол сылдьан Ананьева Семён Максимовичтин көрөһ бэйэ-бэйэлэрин собулуһун, сүрэхтэрин холбоһон мала буолан, бинигини, икки кыас оһону төрөтөлөр.Кинилэр талын ылыт идэлэринэн энгилэ суох бэринилээтих, айымнылаах-тык үлэлээн-хамсаан кэлбигэр.Ол төрүтүгүнөн арабыт Семен Максимович Ананьева 1978 с. РСФСР үтүөдээх бырааһын үрдүк аата инэрйилибитэ, барыта таһычы ийэбит үтүөгэ-өнгөтө буолар.1982 с. төрөппүттэрибит Нам оройуону 1 Хомуस्ताах нэһилиэгэр көһөн кэлэн, нэһилиэк участкавой баһыһатыгар үлэлэрин сағалаабыттар.Арабыт кылааһанай бырааһынан үлэтин үгөнигэр сылдьан ыалдын эрдэ бу олохтон туораабыта.Ийэбит пенсияга тахсыар диэри ыызовной фельдшерин үлэлээбитэ.Күндү ийэбит үрүн халаат көтөн, доруобуяа харыстабылыгар сыраалах уорун түмүгэр «Отличник здравоохранения РС(Я)» аата инэрйидлибитэ, элбөх Миньадрав Бочуотунай грамоталарынан, «Ветеран труда» мэтээлинин уода, наараадалламмыта.Кини күнүөрү-түүнүөрү дьон туһутар дьон бэримэни аахсыбакка үлэлээн кэлбитэ, төһөлөөх дьыо көргөн ис сүрөттөн махтаммыта буолдой.Кинини пенсияга тахсан баран табаарастарыгар «личной быраастаарыһан» дьом үөрэ-көтө барара характыгытар бу ба-ар.Ийэбит түбүктээх аҕатын таһынан күнү-дьылы аахсыбакка, биниги тустулугар өрүү түбүгүр, сытан-олорон турбакка, сүүрэн-көтөн атакһыттыгар туруорбута, 3 сион амарах эбээтэ буолбута.Ийэбит барахсан бинигини кыра эрдэххитигитн дьону убаастыгар, аһынгаас буолара, дьонго истиг сыйһыаннаах, кыаммакка-кыраҕа куруук көмөлөһө сылдьарга, «ол үтүө санаадыт уон очгонон үчүгэйинэн төһүнү» дьон үөрэтэр-такайар буолара.Кини ким да сырыттын, билэр-билэбэт дьонун хайаан да кимиэхэ да тэниһэспэт миннигэс итти чөйдээх, сылаас бэрэкиликэ, саламаатааах, толору астаах-үөллээх остуолунаан күндүлүнэ таһаарыан.Ийэбит айылҕара сылдыарын, сир асты-ырын олус собулүүрө.Сир аһа үнүнэ да дьылэнтон сағалаан күһүн отон, тэлэй үргээн бүтүөр диэри ойууртан тахсыбата.Барыһанна өбөгүнн орҕон, хаһаанан оҕолорун, сиэннэрин күндүгүрү, ыалдыттарын мааныһынар.Күндү ийэбит, эбээбит Ананьева Мария Харлампьевна дьонун олоһун аһаҕа, Биниги кинини наһаа су-охтубут, актабыт.Өсөө даһаны үһүнүк олоһорун, сиэнэрэ улааталарын көрүөдүн, барыһыгар күөс-көмө буолуодун ити быһылаан эрдэ суох тыһна.Оттон олус хомойобут, хоргутубыт.Ийэ дьон дьынгээх холоруон биниги киниэхэ көрөбүт, мэлдьи барыбытын араҕаччылыы, барыбыт тустулугар ыалдыа, ситийиһитигэн үөрө, сатамматах түгэнигэ өйөбүл-тирэх буола сылдыаҕа.Күн сиригэр саамай кэрэ кийибит биниги аттыбыгытар суох, ол ғынан баран, өйбүтүгэр-санаабыгыгар, сүрэхпитигэр өрүү тыһыннаах.Оҕолоро, сиэннэрэ кини аағын аағтатар үлэнигт буолуохпун, эбээбитиги куруутун ахта-саныы сылдыахыһыт.

Кыргыттар, сиэннэрэ, күттүөтэ

Күндүтүк саныыр биригэ төрөөбүт убайым, убайыгыт, таайыгыт, күтүөһүт, эһэбит күндүк саныыр кийибит, Бөтүтү олохтоово, үлө ветерана Константин Константинович Эверстов атырдыах ыйын 14 күнүгэр ыарахан ыарыһттан суох буолбута 1 сылын туолар.Сыл-хонук төһө да аастар күндү кийибитин санаан аһарбыт элбөх.Өйбүтүгэр-санаабыгыгар, дууһабыгыгар үйэ-саас тухары кини туһунан, кини көргөнэ Аһыс барахсан тустарынан өйдөбүллэр куруук баар буолуохтара... Убайым барахсан Горнай оройуонун Атамай нэһилиэгэр 1939 с. олунньу 23 күнүгэр күн сирин көрбүтэ. Ийэбит олус ыараханык оҕолонон Костяны аҕам балта Татыһаас итгэ ылар. Костя ииппит аҕата Сэмэн 1942 с. уот сэрингэ барар, сотору көмиһин сэрингэ өллө дьин сурук кэлбитэ. Эһийибит дьоркаллы сылдьан кыайан көрөр кыаҕа суох буолан, Костяны дьонугар аҕалап биэрбит. Аҕам улахан уола сэрингэ барар буолан дьонун Искраҕа көһөн кэллэр. Кыра сырыттахтыгына убайыт сэриитин улахан аҕанына ылан, тыҥыта ыалдын наар баһыһыны кэрийдэр. Онон Костяны куоракка «Лесной оскуола» ыһыһыттар, оно сылдьан бырыһын ыалдын улахан операциһы барар, ол ыарыһы өлүгөр диэри эрийбэттэ. Куоракка үөрэнэригэр нууччалык сахалы булкулан уорунун олус ыарырдалыта үһү. Ол да буоллар Бөтүгүгэ 7-с кылааһы бүтэрээт да, колхуоска 1956 сылтан үлэни кирибит.Кэли трактористтар курстарыгар үөрөнөр. Үһүн көмгө колхуос, соһуох тракториһынан күнүөрү-түүнүөрү үлэлиирэ. Төһөлөөх сирги тирэбитэ, оту-маһы тийэбит буолдой?! Ол сағана өрөбүл, уопуска суоҕа. Аһы армыйаҕа ылаары 3-4 куоракка ыһыһттар, ол эрон операцията элбөх буолан, доруобуйатынан сыйһан иһэллэрэ.Кэли куоракка киирөн баран кэлбэтэҕэ. Онугубт Ленинскэй дьэжи борохуокка үлэнигт наада диэбиттэригэр, оно үлэрэ киирэн күһүгүгэ диэри сылдыһыгыта. Дьыо аармыйаҕа бардара дин сырыттахтарына тийэн кэлбитэ.Кэһитигин 1 кыра таҕас мөһөччүккэ кедр эриэхтэ аҕалан күндүлээбитэ.Оттон ыла армыйаҕа барар баҕа тохтоон, наар үлэлээбитэ.Оскуола эрлэхтэн ылыра, пещера оһинчуга,Кэли да ылыра, пещера оһинчуга.Колхуоска үлэни сылдьан Аһыһын көргөн ылан Бөтүгүгэ наар олобүттара.Өздөлөрө суоҕа, үөл өрө иппиттэрэ оһонго өлбүтэ.Дьонум олус өрөмсөх этилэр, аймахтарын тулааһык оҕолорун көрөн-истэн улаатыһарыттар.Элбөх аймах оҕолоро өлөн-сүтэн олох-о элбэх эрйи көрбүттэрэ.Ол да буоллар дьон тэҥинэн үлэлээн, дьылэниэн, быр-бааччы олобүттара.Сағалым өлбүтүн көнө убайым соғотодун олобүтү, миэхэ да олобүтү, 3 сыл курдук кырдыаҕастар дьылэлэригэр олобүтү.Манна күһаҕанык олобөтүө.Ырыа конкурсугар кыттан араас сыаналаах балхэтэри ылан үөрэрэ-көтөрө бу баар курдук... Онон интернат үлэһиттэригэр, Мария Семеновна тэрилтэттигэр барҕа махтал буолду.Кини бу сиргэ бугатын кэлбэт, ол да буоллар кинилэр олохторун ахтан аһар биниги эбээһинэспит дин саныһыбн.Убайым барахсан сағаспынан наар дьонноругар көмөлөһөлөр.Махтанабын убайым суох буолбүт көмитер миэхэ күөс-көмө буолбүт олохтоо дьаһалтабар Макаров М.В, дьонум-сэргэм, оҕолорум, аймахтарым, Винокурова О.Д. көмөлөспүттэригэр.Ваҕараабы бар дьомдор ыраас халлаһы, доруобуй-чэгиэн буолалларыгар, дьыллээх буолуҕ!

Балтылара Дария К., Нина Н., Зоя С., Мира Н. күттүөттэрэ, балтылара, бырааттара, аймахтара

Бу дьыа атырдыах ыйын 13 күнүгэр билиги биригэ үлэлээбит коллегабит, күндүтүк саныыр доробүт, таба-рыспыт, Российскай Федерация прокуратуратын ветерана, юстиция советнига Васильев Константин Прокопьевич күн сириттэн туораабыта 3 сылын туолар.Константин Прокопьевич Харьковтаары юридической институту 1989 с. бүтэрээт, Нам оройуонун прокуратуратыгар следователинан, прокурор көмөлөһөөччүтүнэн уонна солбуһааччытынан уопсайа 20 сыл энгилэ суох, үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ.Кини үлэтигэр диринг билиһлээх, эһипэһинэстээх, бэринилээх, тулуурдаах сыйһына, бэйигин идэтиин профессионал буолбутун республика прокуратуратынан «Республика бастыҥ следователи» дьин ааттанан, судууастыһынан киниэхэ класскай чыһынары эрдэ ингирдирэринэн уонна ССРС, Российскай Федерация, Саха республиканы прокурордарын аатыттан элбөх грамоталарынан.Махтал суруктарынан, сыаналаах балхэтэринэн нағарадаламмыта да туһулуур.Республика прокуратуратын салалтата араас оройуоннарга прокурорунан, салайар дуоһунастарыа ыыта сатыһарын кини элбэхтэ аккаастаан турар, ол курдук кини Нам сирин собулүүрө, иккис төрөөбүт дойду оҕостон 20 сыл олорон үлэлээбитэ.Костя кини быһыһыгынан кизиг-холку майгылаах, дьонго-сэргэҕэ элэкэйи, биир тэг сыйһаннаах, олох да, үлэ да хайа да ыарахаттарыттан чарыйан турбат күүстээх санаалаах, мэлдьи олох үчүгэйиттэн үөрэ-көтө сылдыар кини этэ.Кини аҕардаэ үлэни эрэ мунҕурдаммакка манҕай үлэни көлөһүттэн, оччотоонуга ыыраабы харыстайар органнар профсоюзнай, комсомольскай төрилтэриин баар суох биур туһаах актыбыһына буолбута.Өр сылларга следователинан баран прокурор көмөлөһөөччүтүнэн, прокурор сийэстэһигин надзорлугун солбуһааччытынан үлэлээбитэ, үгүс элбөх холубуһнай дьыалаларга буруйдаһыһыны өйөбүтэ, гражданскай дьыалаларга кыттыгыта, элбөх холубуһнай дьыалалары, ис дьыала отделын хас эмэ сүүһүнэн бэрэбирэксэлрин ма-тырыйаалларын, ону таһынан элбөх үгүсүүнү быһаарсыбыта.Ол тухары кини элбэх араас дьону кытта үлэтинэн алтыһыта да дьону кытта мэлдьи сирдөөхтир көпсөтэрэ.Отделга үлэлиир эдэр следователир, дознавателлэр, участкайдар сыйһаларын-халтыларын элбэхтэ, соророр хат-хат быһаарар туһуннарэ үгүстөрө да кимиэхэ да куолаһын соһопотово, ол курдук кини холку, сымнаҕас майгылаах, үрдүк культууралаах кини этэ.Биниги кинини таптыыр уонна тапталаах көргөн, тапталаах ара, дьыллээх дьыо көргэн ара баһылыгын быһыһыгынан билэ-бит.Костя бэйэтин төрөһпүттэрин, биригэ төрөбүттэрин олус убаастыгар, таптыгар, харыстыгар.Константин Прокопьевич судьыаҕа эҕаменинэр аһан Саха сирин С.Саха сирин судьыай резервтигэр турбуга, өсөө да олодор элбөх көксүллээх быһалаһах этэ.Күндү коллегабит, табаарыспыт Константин Прокопьевич сырдык миҕээрэ, истиги сыйһына биниги өйбүтүгэр-санаабыгыгар чарылхай өйдөбүл буолан үйэ-саас тухары мэлдьи тыһынаах, ыраас, сырдык хаалыаҕа.

Нам оройуонун прокуратуратын ветераннара, биригэ үлэлээбит коллегалара — доғотторо

Редактор э.т. В.Н. РЫКУНОВА
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — **41496;** бухгалтерия — **41141;** факс — **41141;** редакционной-издательскай ситим — **41332**

Төрийөн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улдуһун «Эҕсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информациянай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар аһгэлэригэр күтээн көрүүгэ Федеральной сулууепа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПН №ТУ14-0216.**

Сурукка ааккытын-суолугутун, үлэтигин, дьэригит аадьрыһын чопчу ыйын. Редакцияда кирибит суруктар төһөрүдүбөттөр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биир буолбат.**

“ЭҔСИЭЛИ” - Нам улдуһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улдуһа, Нам сэл., Заложнай уул. 4.
E-mail: Namty54141@mail.ru; editor@namty.sakha.ru

УҔҔРЭХ ТЫҔҔАР

УВАЖАЕМАЯ ИРАИДА ИВАНОВА

От имени администрации, профкома ГБОУ РС(Я) «Профессиональный лицей № 2» искренне поздравляем Вас с 50-летием со дня рождения!

Аҕуһей полета лишь только сто. Но дело в то сто, что сто — ничто, ну а полтинник — налицо.

Пусть не печалит седина, Пусть от от года старше лив, Но все же, так же лозовы, Я нам осталась пожелать, Чтоб сладко жисть, чтобы бед не знаят! Прими букет, прими наш стих! Твои друзьяши, Верный коллектив!

Желаем Вам дальнейших успехов в работе, доброго здоровья, благополучия и семейного счастья.

Коллектив ГБОУ РС(Я) «Профессиональный лицей № 2»

УБААСТАВЫЛЛААХ АЛЕК-САНДРА НИКОЛАЕВНА!

Эйигин 55 сааскын туолбүт өргөйдөөх үбүлүөйүгүнэн, кэрэ-бэ-лиэ күнүгүнэн 2 №-дөөх профессиональ-ональнай лицей салалтатын, профкомун, коллективын ааттарыттан сүһүхтээх бэйэбит сүгүрүйөн туран ис сүрэхтэн эвэрдалиибит!Ваҕарабыт Эйиэхэ, эриккэс киниэхэ, күн сиригэр баар бары көрөни-үтүгүнү, кытаанах доруобуйаны! Чугас дьонгор, дьыо көргөнгөр дьолу-саргыны! Ылаһтыаах санаалаах, ыраахха тар-дылаах, ылбархай ырыа аһыстаах олоһорун өр сылларга диэри үхүстүҥ!
2 №-дөөх профессиональнай лицей коллектива

УБААСТАВЫЛЛААХ ИНИКЕНТИИ ПИННОКЕНТЬЕВИЧ!

2 №-дөөх профессиональ-ональнай лицей салалтатын, профкомун аат-тарыттан Эйигин 60 сааскын туолар кэрэ-бэлиэ күнүгүнэн истигник эвэрдалиибит!Ииникитин даһаны ычачты бэйэр талаангар утуяа ту-раргар баарабыт. Кэлэр күлүнүнэн Эи-үтүө ааккын холубур оҕостон үрдүк ситийиһилиэнэ дьон эрөнөбит.Эйиэхэ, дьонгор-сэргэҕэр мэлдьи дьол-соргу тосхойдун, үөрүү-көтүү энгэрдэстин. Ваҕарабыт чэгиэн-чэбдик доруобуй-аны, эстибэт эрчими.

2 №-дөөх профессиональнай лицей салалтата, профкома, коллектива

Күндү дьүөгэбитин, ытык-мааны Далбар Хотуммутун, тапталаах ийэни, айзэвэс эбээни **ЗОЯ ИСАЕВНА ОСИПОВАНЫ** 60 сааһын томтоочу туолбутунан иттиги-истигини эвэрдалиибит!Эйигин кытта биригэ үлэлээн, алтыһан сылдыарытын улаханнык астынабыт. Билигин да эдэрдии эрчимгин сүтэрбөккэ, ыл-лыктаах санаадын ыһыктыабакка сүүрэ-көтө, үлэли-хамсыы сыл-дыарыҥ сийэ-маһаһын, кизини кытта көрөбүт.Өздөлүгү, сиэнэрин-этангэ буоллунар, Эйигин куруутун үөрдэ-көтүтэ, махтана, баҕа санаадын толо-ро сырыттынар. Чэгиэн-чэбдик до-руобуйалаах, үөрүү-көтүү үктэллээх, дьол-соргу тосхоллоох, толкуйдаа-быккын сырыт дьон алгыс бастыһын аһныбыт.

Эвэрдэни кытта дьүөгэлэрин Анна Захаровна, Матрива Алексеевна, Хамаҕатта

<p>Күндү быраалыгыт, убайыгыт ИЛЬЯ ИВАНОВИЧ б.д.в атырдыах ыйын 6 күнүгэр күн сириттэн барытын бары аймахтарыгар, билэр дьоммутугар диринги курутууан туран ийитиниэрбөтүт Эдһийиэдэрэ, убайдарэ, балыстарэ</p> <p>«Модут нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, депутаттарын, ветераннарын сабиэтэ, общественноа Модут олохтоово СИВЦЕВ Илья Иванович хомолтолоохтук күн сириттэн барытынан оҕолоругар, биригэ төрөбүттэригэр, бары аймахтарыгар диринг кутурдаммытын тирээдэбит.</p>	<p>1 Хомуस्ताах нэһилиэгин ытык кырдыаҕа, дьонун мал ийэтэ, эбэтэ, үлэ уонна тыыл ветерана АЗАРОВА Мария Дмитриевна олохтон барытынан үөрэнээччибэр, дьүөгөбүтүм, кыргыттарым Наталья Семеновна, бары уруу-аймах дьонугар диринг кутурдаммытын тирээдэбит. 1 Хомуस्ताан Семеновна А.Я., Степанова М.Г., Томская А.А., Иванова М.Е.</p> <p>Үлэ-хамнас үөһүгэр ааспыт, эдэр сааһым үтүкэнээх истиг дьүөгэтигэ, 1 Хомуस्ताах олохтоово, үлэ, тыыл ветерана АЗАРОВА Мария Дмитриевна наарахан ыарыһтан сириттэн барытынан кийи оҕолоругар, кыһыгар Наталья, уопаттарыгар Семэнгэ, Владимирга, Александрга, сиэнэрэригэр, бары айма-билэ дьонноругар бэйэм диринг кутурдаммын тирээдэбин. Хомолтобон холубуһун, Кытаатын, туруудаах буолуҥ. Эһи киҥи, тапталаан ийэҕит Мааяа барахсан үлэнигт үтүөгэ, дон-бааччы, дьонуннах майгыта-сигилитэ, субэтэ-амата аһиэхэ күрүтүн өйгүтүгэр-санаарыгыгар баар буолуоҕа. Намант эдэр сааһын дьүөгэтэ Татьяна Васильевна Ногородова</p>
<p>Күндү көргөнүн, Хамаҕатта нэһилиэгин олохтоово ЭВЕРСТОВ Иван Дмитриевич атырдыах ыйын 6 күнүгэр үһүн, ыарахан ыарыһтан ыалдын туораабытын бары аймахтарыгар, табаарастарыгар диринги курутууан туран ийитиниэрбөтүт. Көргөнэ, уопаттара, кыргыттарэ, күттүэтэ, кийииттэрэ уонна сиэннэрэ</p>	<p>Уластуулары кини баһыһы административта, профсоюзкай кыттыгыта ресаменин от-деленетин сиэстэрэтигэр Башиева Галина Николаевнага уонна родильнай отделение палатнай сиэстэрэтигэр Докторова Светлана Николаевнага ийэлэрэ БАИШЕВА Ольга Игнатьевна үһүн, ыарахан ыарыһтан күн сириттэн барытынан диринг кутурдаммытын тирээ-дэбит.</p>
<p>Күндү кийииптигэр Сардаанава, көргө-нигэр, оҕолоругар, чугас дьонугар тапталаах аҕалара, эһэлэрэ, ЭВЕРСТОВ Иван Дмитриевич ыарахан ыарыһтан күн сириттэн барытынан диринг кутурдаммытын тирээдэбит. Намант Прокопьевтар, Колодезниковтар, Семеновтар</p>	<p>Нам улдуһун социальнай харанта управ-ленияы коллективна уруус ветераннарны сабиэтин председателигэр Башиев Николай Никитичка, оҕолоругар, сиэннэригэр тапталаах көргөнэ, ийэлэрэ, эһэлэрэ БАИШЕВА Ольга Игнатьевна наарахан ыарыһтан олохтон туораабытынан диринг кутурдаммытын тирээдэбит.</p>
<p>Хамаҕатта Кириэс-Кытыл олохтоово ЭВЕРСТОВ Иван Дмитриевич олохтон туораабытынан Дарья Григорьевнага, кыргыттарыгар, уопаттары-гар, кийииттэригэр, күтүгүгэр, сиэннэригэр диринг кутурдаммытын тирээдэбит. Арыы-Титт, Ивановтар</p>	<p>Выражаем глубокое соболезнование классному руководителю Башиевой Альбине Николаевне, всем родным и детям по поводу кончины после тяжелой болезни матери, бабушки БАИШЕВОЙ Ольги Игнатьевны. Разделяем вашу скорбь утраты родного человека. Ученики и родители 6 «а» класса Намской улусной гимназии</p>
<p>Уважыһы, ытыктыыр кырдыаҕас эдһий-ибит, 1 Хомуस्ताах олохтоово, тыыл, үлэ ветерана АЗАРОВА Мария Дмитриевна ыарахан ыарыһтан күн сириттэн барытыгар оҕолоругар, аймахтарыгар диринг кутурдаммытын тирээдэбит. Намант Сивцевтэр</p>	<p>Выражаем глубокое соболезнование Башиевой Альбине Николаевне, ее родным и близким по поводу кончины любимой матери БАИШЕВА Ольга Игнатьевна. Одноклассники 10 «а» класса 1987 г.р. Намской СОШ №1</p>
<p>Улуустары үрэх управлениета, профсоюз улустуулары комитетэ 1 Хомуस्ताах нэһилиэк «Мичийээһэ» оҕо саадын сабиэ-диссэйиэгэр Колосова Наталья Семеновнага, биригэ төрөбүттүгэрэ тапталаах ийэлэрэ, үлэ, тыыл ветерана АЗАРОВА Мария Дмитриевна күн сириттэн барытынан диринг кутурдаммытын тирээдэллэр.</p>	<p>Нам улдуһун ветераннар сабиэтин председателигэр Башиев Н.Н. уонна кини дьыо көргөнигэр тапталаах көргөнэ, ийэ-лэрэ, эһэлэрэ, БАИШЕВА Ольга Игнатьевна наарахан ыарыһтан ыалдын өлбүтүнэн диринг кутурдаммытын тирээдэбит. 1 Хомуस्ताах нэһилиэгин ветераннар сабиэтэ</p>
<p>Улуустары ветеранар сабиэтэрин председателигэр Николай Никитич Башиевкэ, дьыо көргөнигэр тапталаах көргөнэ, үлэ ветерана БАИШЕВА Ольга Игнатьевна ыарахан ыарыһтан олохтон туораабытынан диринг кутурдаммытын тирээдэбит. «ЭҔсиэли» хаһыат редакциятын коллектива</p>	<p>«ЭҔсиэли» хаһыат РИС тальпыһына, таһыһына уонна бөһөҕүтүр сыаҕар бөһөҕүтүнэа. Аддьыраһа: Нам сэл. Заложная уул. N4 Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бөһөҕт. лис Көндү сыананан атыгылаһар Индекс — 54889. Тираһа — 1634 Бөһөҕкэ илии баттангытын графита — 12:40 ч. 10.08.2012 с. Бөһөҕкэ илии баттанна —11:20 ч. 10.08.2012 с.</p>

«ЭҔсиэли» хаһыат РИС тальпыһына, таһыһына уонна бөһөҕүтүр сыаҕар бөһөҕүтүнэа. **Аддьыраһа:** Нам сэл. Заложная уул. N4 Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бөһөҕт. лис **Көндү сыананан атыгылаһар Индекс — 54889.** Тираһа — 1634 Бөһөҕкэ илии баттангытын графита — 12:40 ч. 10.08.2012 с. Бөһөҕкэ илии баттанна —11:20 ч. 10.08.2012 с.